

Світлана Панькова

Київ (Україна)

ЮВІЛЕЙНІ ПРОЕКТИ ІСТОРИКО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

«Рік Грушевського» наш музей відкрив 29 вересня 2015 р. незвичайною подією – унікальною виставкою під назвою «В «Будяках», «Реп'яхах», «Гедзях»». На ній вперше в Україні презентувалася колекція шаржів та карикатур на М. Грушевського, яких на сьогодні відомо 34. В роки Української революції, коли відбувся справжній вибух в іконографії Михайла Грушевського, найактивнішими й найпліднішими виявилися українські графіки, які залишили по собі 21 твір. Майже в кожному числі новозаснованих сатиричних журналів – «Будяків» і «Гедзів» – з'являвся образ вже не магістра чи професора, а насамперед політика й будівничого Української держави. Так само, рік тому, стартував проект «Traditur dies die/ Так минає день за днем. Цитуємо Михайла Грушевського», який завершується 29 вересня 2016 р. Щоденно до широкого українського загалу через інтернет-ресурси «звертався» видатний вчений і політик зі своїми словами, які залишаються актуальними і сьогодні.

На початку 2016 р. в Історико-меморіальному музеї була розроблена ціла низка ювілейних проектів, реалізованих впродовж року. Серед них нові екскурсії для різних категорій відвідувачів: «Вивчаємо родовід Грушевських», «Наші раритети та їхні історії», «Міфи про Михайла Грушевського та реальність». Для школярів та студентів міста започаткований новий цикл «Кінозала на Паньківській, 9» для демонстрації документальних фільмів за темою «Михайло Грушевський та його епоха», створених, зокрема, за участю науковців музею та на матеріалах його колекції. Нова рубрика «По світу: адреси Михайла Грушевського» на сайті му-

зею розповідає про місця проживання та перебування видатного українського історика. Читачі нашої сторінки вже ознайомились з Холмом та Парижем Михайла Грушевського, місцями відпочинку (Криворівнею та Китаєвим), готуються ілюстровані розповіді про подорожі Італією та еміграційні маршрути 1919–1924 рр.

Розширив свої сюжети й цикл заходів «Михайло Грушевський зблизька». До вже популярних імпрез «Кавові історії Грушевських» додалася екскурсія-прогулянка ботанічним садом під назвою «Романтичні побачення», яка розповідає про студентські будні майбутнього професора та його симпатії. Стартував і новий маршрут «Володимирський шлях Михайла Грушевського».

Особливо плідними стали наукові та видавничі проекти. До ювілею вийшов друком третій том англomовного перекладу «Історії України-Руси», передмова до якого підготовлена працівниками музею. За декілька тижнів побачить світ альбом-каталог «*Facia ad faciem*. Ілюстрований життєпис Михайла Грушевського», в якому буде репрезентована унікальна іконографічна колекція. З'являються студії науковців музею і на сторінках поважного академічного «Українського історичного журналу». Завершується підготовка до друку важливого его-джерела – «Щоденника Михайла Грушевського 1902–1914 рр.».

Справжніми ювілейними форумами стали дві конференції, співорганізаторами яких став музей. Перша з них – «Михайло Грушевський та його Мала Батьківщина – Холмщина у XIX–XX століттях», організована «Українським товариством» в Республіці Польща. До неї науковці музею долучилися не лише своїми ґрунтовними доповідями, але й створеною фотодокументальною виставкою «Де сонце вперше повило своїм промінням...». За назву цієї експозиції взяті слова музичного етнографа Холмщини Омеляна Витошинського, якими він вітав М. Грушевського з 60-літнім ювілеєм словами: «Холмське сонце вперше повило Вас своїм промінням і вперше холмське повітря наповнило Ваші легені». І сьогодні через світлини і документи маємо можливість досягнути життєвий шлях, який пройшов Великий Українець, оповитий промінням прадавньої української землі.

У співпраці Історико-меморіального музею Михайла Грушевського з інституціями Національної академії наук України була розроблена й концепція Міжнародної наукової конференції «Творча спадщина Михайла Грушевського: минуле і сьогочасне». На відміну від попередніх ювілейних наукових форумів, наш задум передбачав висвітлення широкомасштабної діяльності видатного українського суспільно-політичного діяча, історика, літературознавця, письменника, публіциста через призму його творчої спадщини. Це новий підхід об'єднав провідних грушевськознавців з України та з закордону, які впродовж останніх десятиліть плідно працюють над вивченням творчого спадку Михайла Грушевського. Їхні особисті напрацювання дозволили розглянути науковий доробок видатного вченого в контексті сучасної історії України, підсумувати здобуте та визначити перспективи на майбутнє. Конференція відкрилася в стінах Української Центральної Ради 29 вересня 2016 р., секційні засідання пройшли в ошатній залі засідань в Дому Грушевських на Паньківській, 9.

Ювілейні дні минули, але ще низка заходів продовжиться в стінах Музею Михайла Грушевського в Києві: презентації видань і фільмів, підсумки конкурсів Малої академії наук та Палацу дітей та юнацтва, нових екскурсійних проектів.